
Ольшєвська Ірина Петрівна
кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної економіки
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ТРАНСМІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ: СВІТОВИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ АСПЕКТИ

Міграційні процеси мають давню історію, людство завжди мало схильність до пошуку кращих умов життя і праці, але в умовах глобалізації світової економіки лібералізації регуляторних механізмів міграцій спостерігається модифікація особливостей та форм прояву міжнародних міграційних процесів, що і обумовлює актуальність теми дослідження.

Збільшуються обсяги та зростають темпи міжнародної трудової міграції. Міграційні потоки в світі нараховують мільйони людей, впливаючи на соціально-економічний розвиток країн, регіонів світу. На 2019 рік кількість мігрантів в світі складає 271,6 млн.осіб. (3.5 %) , що на 51 млн. рівня 2010 року [1].

	2010 млн. осіб	2015 млн. осіб	2019 млн. осіб
Загальна чисельність мігрантів у світі	220,8	248,9	271,6

Так, за даними Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) збільшується кількість народжених поза країною свого походження, яких в 2019 р. налічується 264, 1 млн.осіб. [2]. При цьому, країнами з найбільшою чисельністю мігрантів за 2018 р. вважаються ОАЕ - 8.4 млн.осіб, Катар - 2,025 млн.осіб, Кувейт - 3,41 млн.осіб, Ліхтенштейн - 24,18 тис.осіб, Андорра - 46,2 тис.осіб. [3].

	2010 млн. осіб	2015 млн. осіб	2019 млн. осіб
Кількість народжених поза країною проживання	216,1	243,7	264,1

З кінця ХХ ст. поглиблюються економічні відносини між спільнотою мігрантів у межах глобальних економічних відносин, розвиваються і підтримуються сімейні, соціальні, економічні, політичні, організаційні та релігійні відносини як у країні проживання, так і на батьківщині, що формує нову економіку міграції. Відбувається участь у політичному житті країн походження, переказ грошових коштів, розвиток підприємництва, передавання знань, споживання мігрантами послуг країн походження. У результаті формування стійких міграційних потоків на ринках міжнародних мігрантів утворюються так звані транснаціональні міграційні мережі, які сприяють зниженню витрат та ризику, пов'язаних з міграцією, та підтримують міграційний потік. Ознаками набуття транснаціональності міграційного процесу є значне збільшення кількості міграційних переміщень, обсягів грошових переказів мігрантів, активізація торгівельних, транспортних, телекомунікаційних, туристичних напрямків співробітництва тощо, участь у політичному житті країн походження і країн реципієнтів.

Особлива роль серед видів міграції надається висококваліфікованим інтелектуальним фахівцям. Глобалізація змінює міграційну поведінку висококваліфікованих фахівців, відкриваючи для них нові країни, ринки праці, можливості реалізації кар'єрного зростання. Активізується і зростає мобільність студентів, чисельність яких в 2019 році складає 5,41 млн.осіб, при цьому збільшується частка студентів, які навчаються за короткостроковими програмами.

У 2019 р. загальний обсяг грошових переказів мігрантів у країни, що розвиваються, становив 706,6 млрд дол. Отже, спостерігається тенденція до зростання інтенсивності фінансових операцій, пов'язаних з переказом грошових коштів, саме до країн, що розвиваються (незважаючи на одночасне зростання вихідних грошових переказів із цих держав) і така

тенденція, за оцінками багатьох фахівців, буде збережена й у майбутньому. Приватний фінансовий сектор економіки високорозвинених держав, відіграватиме стимулюючу роль, знижуючи вартість грошового трансферу мігрантів.

Грошові перекази мігрантів являють собою найважливіше джерело фінансових ресурсів країн, що розвиваються, після прямих іноземних інвестицій, хоча фактично в багатьох з них кошти, які переказуються, перевищують обсяги ПІІ, валютні надходження від експорту товарів і послуг та розміри зовнішньої фінансової допомоги. Незважаючи на той факт, що основними реципієнтами грошових переказів є великі держави, менші країни одержують більшу їх величину відносно національного обсягу ВВП: Тонга (38,5 %), Гаїті (34,3 %), Непал (29,9 %), Таджикистан (29,7 %), Киргизька Республіка (29,6 %).

Так, найбільші суми переказів станом на 2019 р. надходили до таких держав, як Індія, Китай, Мексика, Філіппіни, Арабська Республіка Єгипет. Багато країн, що розвиваються, використовують майбутні потоки переказів як забезпечення, або гарантії, при одержанні позикових коштів на міжнародному ринку капіталу. Тож грошові перекази міжнародних мігрантів є важливим та стабільним джерелом зовнішнього фінансування країн, що розвиваються. Серед високорозвинених держав світу найбільші обсяги грошових переказів мігрантів характерні для Франції, Іспанії, Бельгії, Німеччини, Великобританії, що має місце внаслідок відкритості ринків робочої сили цих країн та вільного доступу на них міжнародних мігрантів.

Україна є активним учасником міграційних процесів. Сучасна зовнішня міграція в Україні складається із наступних складових: еміграція, нетривала аграрна міграція, нетривала не аграрна міграція, тривала міграція, brain drain, освітня міграція [4; с.76]. Кількісні оцінки виїзду з метою працевлаштування українців є значними, але об'єктивності надасть майбутній перепис населення. Зараз загальну кількість мігрантів з України можна оцінити у 2,7 млн. осіб.

В останні роки широкого розповсюдження набула масова міграція до Європейських країн, зокрема Польщі. Так, керівник консульського

відділу Посольства України в Польщі стверджує, що кількість трудових мігрантів з України з 2014 року зросла уп'ятеро і на сьогодні вже видано 196 тис. дозволів на проживання. Українці виконують, в основному, просту некваліфіковану фізичну роботу: на будівництві, ремонтні роботи, транспортна сфера, сільське господарство, сфера обслуговування, на виробництві заводів і фабрик. Але є й невеликий відсоток працюючих у сфері ІТ – технологій, у вищих навчальних закладах, у сфері медобслуговування [5].

Ще однією ознакою транснаціональності міграційного процесу в Україні є збільшення обсягів грошових переказів в Україну, які становили в 2018 році 14 млрд.дол., що на 19 % більше, ніж у 2017 році і є важливим джерелом поповнення державного бюджету та домогосподарств.

Отже, для регулювання міжнародних міграційних процесів в Україні необхідно вдосконалювати нормативно-правові, організаційно - управлінські, фінансово-економічні механізми на законодавчому рівні. Важливим є лібералізація законодавства щодо умов надходження грошових переказів через фінансово-банківську систему, зменшення їх вартості. Необхідним також є удосконалення політики доходів, перш за все підвищення рівня оплати праці, оскільки заробітна плата має відповідати сучасному рівню затрат на відтворення робочої сили.

Список використаних джерел:

1. https://migrationdataportal.org/?t=2019&i=stock_abs_
2. <https://data.oecd.org/migration/stocks-of-foreign-born-population-in-oecd-countries.htm#indicator-chart>
3. <http://svitua.com.ua/article/201707/4446-nazvano-10-krayin-naybilshyy-vidsotok-immigrantiv>
4. Українське суспільство: міграційний вимір : нац. доповідь / Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. – К., 2018. – 396с.
5. Кількість українських заробітчан у Польщі збільшилась уп'ятеро – консул. Українська правда 4 липня 2019 /pravda.com.ua